

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 333

ערש"ק פרשת "ראה" כ"ט אב תשע"ב

מידה כנגד מידה

ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, הגענו לשבת שחל בה ראש חודש אלול. על רבי ישראל מסלנט זצ"ל מסופר שהיה מתעלף בשומעו שהגיע חודש אלול. מכירים אנו את מקומנו אין הגענו לדרגה שכזאת, אבל חושבים אנו שחודש הרחמים והסליחות יראה אחרת השנה, יקבל משנה תוקף ורצינות אחרי שנה כה קשה שעבר עם ישראל, אחרי שנה כה נוראה שאיבדנו הרבה מרועי הדור וצדיקיו ונפרצו אותם חומות שהגנו וסוככו עלינו כמו שאנו אומרים בקטעי הסליחות: "אנשי אמונה אבדו, באים בכוח מעשיהם. גיבורים לעמוד בפרץ, דוחים את הגזירות. היו לנו לחומה ולמחסה ביום זעם. זועכים אף בלחשם, חמה עצרו בשוועם. טרם קראוך עניתם, יודעים לעתור ולרצות. כאב ריחמת למענם, לא השיבות פניהם ריקם". הקטע הבא אמור להוריד לנו דמעות כנחל ולשבר את ליבנו: "מרוב עוונתנו אבדנו, נאספו מנו בחטאינו. סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות. פסו גודרי גדר, צומתו משיבי חמה. קמים בפרץ אין, ראויים לרצותך אפסו. שוטטנו בארבע פינות, תרופה לא מצאנו". אך הקטע האחרון אמור לעוררנו ולגרום לנו לשוב בתשובה, לשפר מעשינו ולדבוק בבוראינו ובתורתו הקדושה: "שבנו אליך בבושת פנינו לשחרך א-ל בעת סליחתינו". הקב"ה ישתבח שמו לעד חפץ לעוררנו, חפץ לקרבנו אליו, אין הוא רוצה לייסרנו או לצערינו חלילה, אוהב הוא אותנו אהבה גדולה ומחבב אותנו כבניו. מצפה הוא יתברך שנטיב דרכינו ונשפר אורחותינו ומיד יגאלנו גאולת עולם ויבנה לנו את בית מקדשינו ותפארתינו. בנו תלוי הדבר - בתשובתנו ובבקשת סליחתנו, בהתקרבותנו לתורה ולמצוות, בריבוי מעשי חסד וצדקה ובהגברת האהבה, האהוה והשלום בקרב העם כולו. ובעניין הצדקה סיפר רבינו יוסף חיים זצ"ל בסיפור "עוד יוסף חי" סיפור. מעשה בעשיר גדול שהיה ירא שמים אך היה קמצן מאוד שלא היה נותן אפילו פרוטה לעני. מרוב קמצנותו, לא היה 'מעז' לקחת בכיסו מטבעות של נחושת ושל כסף אלא רק של זהב טהור, כדי שאם יפגוש אותו (חלילה) עני בשוק או בבית הכנסת ויבקש צדקה, יאמר לו שאין לו כסף קטן בחיקו ואין לו כעת זמן ועת לפרוט את מטבעות הזהב שברשותו. היה עני אחד מחוכם שניסה לבקש צדקה מאותו עשיר אך ללא הצלחה. אותו עני הבין את מעשיו של אותו עשיר שלוקח אך ורק מטבעות של זהב, ודבר כזה חשוב לא היה מסוגל לבקש מאותו עשיר. והנה אותו עני היה מביט בעשיר בבית הכנסת וראה שכאשר מגיע לפסוק: "פותח את ידיו", היה מאריך הרבה ופותח שתי ידיו כלפי השמים. שאל העני את ידידו של העשיר את סיבת הדבר ופשר מעשיו, ואמר לו שידידו העשיר היה בתחילת ימיו עני מרוד. יום אחד שמע מחכם אחד שאם מכוונים כראוי בפסוק זה, זוכים לעושר ושפע גדולים מן השמים. כך עשה והתעשר, וממשיך במנהגו מידי יום ביומו. מה עשה אותו עני? בא למחרת לתפילת שחרית וישב מול העשיר. כשהגיע העשיר לפסוק: "פותח את ידיו", פתח כמנהגו את ידיו לרווחה. מיד קפץ אותו עני, עמד לפני העשיר ופתח שני ידיו כנגד העשיר לקבל ממנו צדקה. בראות העשיר את ידי העני הפתוחות, הבין שכדאי לתת לו צדקה, שאם הוא לא יתן, אזי גם בשמים לא יתנו לו שפע בפתיחת ידיו, ותיכף אמר לבנו שישב לידו שיתן לעני שתי פרוטות של נחושת, אולם העני אמר שאם יתן פרוטות של נחושת, גם משמים יתנו לו מתנה גרועה כמו נחושת. כששמע כך העשיר, אמר לבנו שיתן לו שני דינרי כסף, אך גם אז אמר העני שיתנו לו משמים מתנה בינונית. בלית ברירה הוכרח העשיר לתת לו שני דינרי זהב... אם הסיפור הזה קרה במציאות רק ה' יודע, אך מסיים רבינו יוסף חיים זצ"ל וכותב מוסר נוקב המתאים לכולנו: וזה שאמר הכתוב (בפרשתינו): "כי פתוח תפתח את ידך" - בלשון כפול, פתח את ידך לפני הקב"ה לקבל השפע כמו שתפתח את ידך לו לעני, שאם תפתח ידך לעני במתן בינוני, גם אתה פתח לפני הקב"ה לקבל שפע בינוני. ואם של העני גרוע, גם שלך גרוע, כי מידה כנגד מידה לא בטלה. אחים ואחיות יקרים, נתחזק יותר ויותר בתורה ובמצוות, בעשיית צדקה וחסד, ונזכה להצלחה וישועה וגאולה שלמה.

מוותר לנסות?

אם היו שואלים אותנו האם מותר לנסות את ה' יתברך, מסתבר שעל אחר היינו עונים תשובה נחרצת: לא!!! אמת התשובה נכונה ומקורה בתורה: "לא תנסו את ה' וגו' ". אך בכל כלל ישנו כידוע יוצא מן הכלל, וכדי להכירו נפתח במעשה המובא בגמרא תענית (ט). מסופר שרבי יוחנן פגש את בנו של ריש לקיש שהיה בן אחרות, ושאלו מה למד הוא בתלמוד תורה, ענהו הילד: "עשר תעשר". שאל הילד את רבי יוחנן מהו כפל תעשר - "עשר תעשר", וענהו רבי יוחנן: "עשר בשביל שתתעשר". המשיך והקשה הרך: ומנין לך זאת? השיבו: "זיל נסי", כלומר לך ותנסה, תבדוק ותווכח שכן הוא! הילד לא הירפה ושאל: וכי מותר לנסות את ה' יתברך, והרי כתוב לא ננסו את ה'? ענהו דודו בנחת: אמת, כדברך כן הוא, אלא שבזאת מותר כמו שלימדו רבי הושעיא רבן שכתוב בנביא מלאכי: "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בבית ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די". ורבי רמי בר חמא הסביר בשם רב מה משמעות הכתוב: "עד בלי די" - "עד שיבילו שפתותיכם מלומר די". והתוספות (ט). מביאים מעשה באדם שהיתה מניבה שדהו תנובה גדולה וברוכה של אלף כור לשנה, והיה מפריש כמאה כורים: כך בכל שנה ושנה, וכשעמד לפני מיתתו, קרא לבנו וציווהו להמשיך לעשר את שדהו כאשר עשה הוא. הנהן הבן בראשו לאות הסכמה. לאחר פטירת האב, בשנה הראשונה, הניבה השדה אלף כור והפריש מאה, כאשר ציווהו אביו, אולם כשראה את גודל המעשר, החליט שלא יפריש כל כך הרבה, והנה זה פלא. שנה לאחר מכן, תנובת השדה עמדה על מאה כור בלבד!

אחים יקרים, רבים מחפשים סגולות כאלו ואחרות על מנת לפתוח את צינור השפע שיזיל לכיסם מטמונים. לפנינו נמצאת סגולה בדוקה שחתומים עליה חכמי הגמרא הקדושה, נפתח את ליבנו וידינו ונזכה לשפע גשמי ורוחני כאחד במעונו.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	
20:33	19:59	19:00	ת"א
20:46	19:57	18:45	י"ם
20:45	20:00	18:53	חיפה
20:43	19:58	19:01	כ"ש

הפסרת השבוע:
א: "השמים כיסאי" ס: "עניה סוערה"

מטעמים לשבת

"זובזות מבקרר ומצאנר"
(יב, כא)

והעבט תעביטנו די מוזסורו
אשר יזסר לו" (טו, ז-זז)

כתב "ויקהל משה" בשם הגאון מוילנא זצ"ל, שהכתוב מרמז בזה סדר נכון בנתינת הצדקה שיהיה האדם זהיר בזה: כי הנה אם האדם כופף אצבעותיו, אזי כל האצבעות נראות שוות, ואם ידו פתוחה, אין כל האצבעות שוות, אלא אחד גדול ואחד קטן. ואמרו רבותינו על הפסוק: "די מחסורו אשר יחסר לו", אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, שצריך לתת לכל אחד לפי כבודו וערכו, וצריך לזה הבחנה רבה להבחין בין איש לאיש. וזהו שאמר הכתוב: "לא תקפוץ את ירך", שאם האצבעות כפופות על היד נראות כולן שוות זו לזו, אלא "פתוח תפתח את ירך", ואז תראה שאין האצבעות שוות, וכמו כן תבחין בין עני לעני... (ויקהל משה) (תורת הפרשה)

בעיר מקנאס שבמרקו חי בדחקות רבה המשורר הדגול רבי דוד בן חסון זצ"ל. לביקש לעסוק במלאכת השחיטה, מיאנו הממונים לתת לו משרה. מה עשה? חיבר ספר פיוטים בשם "מקומן של זבחים", בו חרז כל הלכות שחיטה בחרוזים. בבוקר השכים, הלך לבית הכנסת בו התפלל רבה של מקנאס, הגאון רבי מרדכי בירדוגו זצ"ל, והחל משורר את חרוזיו. התפעל הרב מהדינים החרוזים באומנות כה רבה, ושיבצו בין הממונים על השחיטה...

(מעין השבוע)

"כי יהיה בך אביון מאוזר
אזיך... לא תאמץ את לבבך
ולא תקפוץ את ירך... כי
פתוז תפתוז את ירך לו

"ואיברתם את שמם" (יב, ג)
יש לאבד שם עבודה זרה מן העולם, והמשכו: "לא תעשון כן לה' אלוקיכם", אסור למחוק שם משמותיו הקדושים של הבורא יתברך. ומהו המשך הכתוב: "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם"? פירש הגאון הקדוש רבי דוד תביליו זצ"ל, שהכוונה היא שבמקום אחד התיר הקדוש ברוך הוא למחוק את שמו יתברך - בבית המקדש, שם מוחה הכהן את שם ה' אל מי הסוטה כדי לבדוקה, ולהשכין שלום בינה לבעלה!

(מעין השבוע)

"לשיכנו תדרשו ובאת שימה"
(יב, ה)

כתב "התורת משה": "תדרשו" - אם תדרשו ותשאפו להתקרב למשכן ה' - ודאי יעלה הדבר בידך - "ובאת שמה". שכן "הבא לטהר מסייעין אותו"... (מעינה של תורה)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

מגאנוי וצדיקי העיר גאבס שבתוניסיה. קורות חייו אופייניים לצדיקי וגאנוי אותם דורות: הוא נאלץ לעבוד למחייתו, אבל מלאכתו היתה בגדר "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", כפי שפירשו רבותינו: "יגיע כפיך - ולא יגיע מוחך!", הוא עסק במלאכת האריגה, ובעוד ידיו מסובבות את גלגל הנול ורגליו לוחצות על הדוושה, היה סיפרו פתוח על מכונת האריגה וכל כולו שקוע בעולמה של תורה. כך התעלה בתורה עד שבני עירו מינוהו כדיין, אבל היתה זו משרה בלא כל כוונת ריוח, לא קיבל תמורתה פרוטה. רק תוצאה אחת הביאה עימה: הוא נאלץ לעזוב את מחייתו כאורג, שכן: "מכיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור, אסור לעשות מלאכה בפני רבים", כדי לשמור על כבוד התורה. מה עשה, היה למלמד תינוקות של בית רבן. מלאכה שנמשכה על פני כל שעות היום, שכן היו הילדים לומדים מתחילת הבוקר ועד רדת החשיכה, כפי שנפסק בהלכה: "יושב ומלמד כל היום וקצת מן הלילה, כדי לחנכם ללמוד ביום ובלילה". ביד אוהבת ובסבלנות עצומה הנחה אותם לעלות שלב אחר שלב במעלות התורה, ובאישון לילה, כשהילדים היו שבים לבתיהם, יכול היה להתפנות לשאלות ההלכה של בני העיר. גם בחוכמת הנסתר קנה יד ושם, ופעם בעוברו לפני התיבה, השתמט מלספור ספירת העומר. משחזקו עליו דברי הקהל נגלה סודו: ספירת העומר שלו ערכה כשעתיים, כשהוא מכויין בה את כל הכוונות. ביום ה' אלול תרנ"ד נפטר לחיי עולם, בהותירו אחריו בניים גדולי עולם, זיע"א.

(מעין השבוע)

בפרשתינו הוזהרנו לשמור על כשרות המאכלים, ונאמר: "לא תאכל כל תועבה". כלומר, אין אלו מאכלות אסורים בלבד, אלא תועבה הם, במלוא מובן המילה! וחז"ל דרשו: "לא תאכל - לא תאכיל", שהמאכל אחרים במאכלות אסורים נענש עימם, ומה רב עונשו! סח הגאון רבי **עילווא אבידני זצ"ל**, מעשה שארע בימיו: מעשה בקצב שחלה ונטה למוות. שלח לקרוא לרב, ובכה לפניו: "כל ימי האכלתי יהודים בשר טרף!". נרעש הרב וביקש לומר עימו וידוי כהילכתו. לפתע איבד החולה הכרתו, ומת בלא להתוודות על חטאו. הלכו ללוותו, וכרו את הקבר. ביקשו לטמון את גופתו - ובור הקבר מלא עכברים! נסוגו וחפרו קבר אחר. באו לשימו בו, וגם הוא רוחש עכברים! קראו לרב, שהורה לחפור קבר שלישי. משראה שגם הוא מלא עכברים הורה לגרשם, לא נסו. ציוה להוריד לבור ענפים בוערים, התרוצצו העכברים ולא ברחו. הורה הרב לקוברו שם. ביום השלישי פתחו את הקבר, ולא מצאו דבר. העכברים כירסמוהו וגרמו כל עצמותיו, לא הותירו מאומה! ומקובלים אנו מרבתינו, שכאשר מספרים סיפור זה ודומיו, ולמדים מסופו של אותו אדם ומפיקים לקח - נזקף הדבר לזכותו, ממתיק את דינו ומביא לתיקונו ימחלו לו ה' על עוונו. וכשחושבים על כך, מזדעזעים: כי לא רק קצב המאכיל נבלות וטריפות כלול באיסור זה אלא גם הורים הקונים עבור צאצאיהם מצרכים שאינם בהידור הכשרות!...

🌸 🌸 🌸

ביום ה' באלול יחול יום הזיכרון של הגאון רבי משה עידאן זצ"ל, אשר יחד עם אביו הגדול הגאון רבי כליפה עידאן זצ"ל, נודע כאחד

זיירת השבוע

היכן רמוז מידה כנגד מידה?

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "עקב": רש"י ז.יב.

והייתם לי סגולה

המעביר על מידותיו זוכה לאריכות ימים

(מגילה דף כ"ח ע"א במעשה עם ר' נחניה הגדול).

ואמרו חכמינו בתלמוד, שמלאך המות אמר לחכם אחד, שתלמיד

חכם המעביר על מידותיו מוסיפים לו את השנים של אדם אחר

שמת בקיצור ימים (חגיגה דף ה' ע"א).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הזינוק הבנים

סדר לא רק בליל הסדר

חשוב להרגיל את הילד לסדר, כלומר שיסדר את בגדיו וחפציו, יסדר את החדר ויחזיר כל דבר למקומו. אדם שהוא מסודר, בדרך כלל הוא גם ממושמע. אולם אין לעשות מהטפל עיקר. בשם הסבא מקלם זצ"ל מספרים: הסדר לכשעצמו אינו כלום, ודומה לקשר בסוף שרשרת פנינים, שאם יפתח הקשר יתפזרו - כך בלי סדר הכל מפוזר. והרבי מסלונים שליט"א בספרו "נתיבי חינוך" כתב: "ויש עניינים שהם אמצעי למטרה ואינם תופסים מקום בראש, אך הם בבחינת כלים ומכשירי עזר בחינוך... נזכיר לדוגמה כמו העדר משמעת, הזנחה בסדר ובנקיון... התופעות אומנם תחלופנה, אך זמנו שבזבז לריק בגללם לא ישוב לעולם". חשוב לזכור: התנהגות טובה ונכונה אינה ההתנהגות הטבעית של הילדים, ולכן ההסבר לילד שיבין את מעשיו היא הדבר העיקרי והראשון, כיון שילד אינו לומד זאת מעצמו. ולכן כל פעולה שעושים, אם היא מלווה בהסבר בדרכי נועם, תיקלט יפה אצל הילד. חשוב לזכור כי סדר הוא סגולה להצלחה בלימודים. חז"ל שיבחו את רבי עקיבא שהיה "אוצר בלום", כלומר, שדברי תורתו היו מסודרים להפליא. לכן חשוב להרגיל את הקטנים לסדר, על ידי כך שיראו בדרך כלל בית מסודר וניתן להסביר להם נקודה זו למשל כאשר קורה שהילד מחפש דבר כלשהו ואינו מוצא, שאז ניתן להסביר לו שאם היה מסודר והיה מחזיר כל דבר למקום, היה מיד מוצא את אותו חפץ בלי לבזבז זמן יקר לשווא. כמו כן צריך להסביר לילד שאין לפזר צעצועים בכל הבית. יש להכין מקום מיוחד למשחקים כדי שבו זמנית גם שאר הבית ישאר מסודר, ולהרגיל הילד להחזיר צעצועים למקום לאחר המשחק. כמו כן ירגילוהו לסדר את המיטה בבוקר ולצחצח שיניים בערב, וכאשר הילדים כבר לבושים בכוננות הלילה, יש להכין להם בגדים נקיים לצורך יום המחרת, ולסלק את הבגדים המלוכלכים לחדר הכביסה. כאשר הילד משאיר בגדים זרוקים בחדר או באמבטיה, אפשר לקרוא לו ולשאול אותו האם "זה יפה?", הילד יבין מעצמו ויסלק את הבגדים המלוכלכים לחדר הכביסה. לפעמים הילד מסרב לסדר את חדרו. במצב כזה, אל להורים לכעוס עליו, יש לדון אות הילד לכף זכות. יתכן שמישמת "סידור החדר" נראית לו קשה מידי, איך אפשר לסדר כל כך הרבה בלגון? לפיכך, על ההורים לנסות לעזור לו בכך שיפרקו את משימת סידור החדר למספר משימות קטנות, למשל לומר לו שיסדר את השולחן, אחר כך שיחזיר את כל הספרים למקום, אחר כך את כל הצעצועים וכו', במשימות אלו יוכל לעמוד ביתר קלות כי הן יותר מוגדרות, ועל ידי הכוונה זו ילמד די מהר להשתלט על משימת סידור החדר, בכך גם ילמד שכשיש משימה כלשהי, להיות מסודר מבחינה מחשבתית ולפרק משימה גדולה לפרטים וכך להשתלט עליה - דבר שמאוד יעזור לו בחיים. והעושים כן, יראו ברכה בעמלם כאשר המציאות מוכיחה.

ש'לום בית

פשוט מלאך!

כל אישה מאושרת - מאשרת שבעלה אכן מלאך הוא! כולן זוכות להינשא למלאכים, השאלה אם מלאך רחמים הוא או מלאך חבלה! רבותינו לימדו אותנו מהו כבוד האישה, ולמען תספר לדור אחרון הבאתי כמה דוגמאות למלאך ה' צבאות! לגאון אמיתי! מהם נלמד מהו כבוד האישה. בספר "ארחות הבית" מביא שמתאיאוריהם של אנשים הזוכרים את מרן ראש הישיבה הגר"מ שך זצ"ל מתקופות שונות - עולה תמונה מופלאה של מסירות עילאית. של עזרה וסיועה לזוגות עד לפרטים הקטנים - כאילו לא היו הוא גדול הדור הענק שבענקים, כאילו לא היה הוא רבן של ישראל אשר הכל מצפים וחרדים למוצא פיו, כאילו לא היה עבורו כל רגע - עולם שלם, וכל דקה - הזדמנות חד פעמית לקנות חיי נצח!!! הם יודעים לספר על אותה פעם בה נראה רבינו מהלך ברחוב כשידו על מתניו, ובחיקו נישא לו אבטיחו. הוא לא היה אז אברך צעיר... הוא עבר כבר את גיל השבעים כשחלתה אשתו, אולם חרף גילו המבוגר, חרף המאמץ הכרוך בנשיאת אבטיח מהממכות עד הבית, חרף פמיות הכבוד אשר ישנה לכאורה בעובדה שגדול הדור סוחב אבטיח ברחובה של עיר - הוא לא יותר... הוא הלא רצה לשמח את רעייתו ולהביא לה אבטיחו!!! הם יודעים לספר על העיתון באידיש אשר רבינו מקפיד היה להביא לרבנית מדי יום ביומו, מבלי להתחשב בכך שהמקום היחיד בו ניתן להשיג את העיתון - הוא בקיוסק הממוקם בשיכון ג', כשני קילומטרים של הליכה רגלית בגשם ובשרב... כאשר בהזדמנות מסוימת הציגה לו נערה אחת משכנותיו ללכת במקומו לקנות את העיתון - הוא דחה את ההצעה בנימוס, ואמר לה בחיך: "מה את חושבת לעצמך? נראה לך שיש לי כל כך הרבה מצוות - עד שאני יכול לחלק מהן לאחרים? אם את רוצה מצוות - חפשי מצוות אחרות. האמני לי, יש בעולם מספיק מצוות בשביל כולם... אך את המצוות שלי - לא תקחי בשום אופן!!!..." הם יודעים לספר על הזדמנות אחרת בה נראה רבינו כשהוא נושא אוכל מהישיבה עבור הרבנית אשר כוחותיה כבר לא עמדו לה בכדי לבשל בביתה, וכשהעיר לו רבי צבי וואלף שליט"א כי אין הדבר לפי כבודו וראוי כי יניח לו או לאחד מבני הישיבה לבצע במקומו את המשימה - נענה ואמר: "אילו היית רואה אותי סוחב בעצמי את הולב בסוכות, כלום גם אז היית אומר כי אין זה לפי כבודי לשאת את לולבי והיית מבקש ליטלו ממני? ובכן, כאשר אשתי חולה ואני דואג לה - הרי זו מצוה לא פחות מנטילת לולב!!! מדוע איפוא מבקש הינך ליטול ממני את מצוותי?..." ואם רוצים אנו לדעת עד היכן מגיעה מסירותו של רבינו לרעייתו הרבנית עליה השלום, נוכל ללמוד זאת מהסיפור הנורא הבא - אותו סיפר הרב צבי מינקוביץ שליט"א, וכה היה דבריו: "כאשר הלחתי הרבנית עליה השלום - הקפיד רבינו שלא להשאיר בודדה בבית, שכן היא לא יכלה היתה לדאוג לעצמה במצבה. גם כאשר היה הוא מוכרח לעלות לישיבה לצורך אמירת שיעור וכדו' - הוא היה דואג שהרבנית לא תשאר לבד. הוא היה מבקש מאמי עליה השלום או מהגברת דויטש עליה השלום אשר היו שכנות בבנין - כי יחליפוהו לזמן קצר וישארו עם הרבנית בבית, כאשר הוא עצמו עולה לישיבה בזריות בדיוק בזמן בו עליו לומר את השיעור, ומיד לאחריו - חוזר הביתה לשהות לצד רעייתו. אלא שאם בסתם יום שבשיגרה נדרשה הערכות מיוחדת בכדי שלא להשאיר את הרעייה לבדה - הרי שבזמנים מסוימים היה בכך קושי יוצא מגדר הרגיל... דוגמה לזמן כזה - נוכל למצוא בליל יום הכיפורים, ליל כל נדרי, הלילה בו ספונים להם כל עמך בית ישראל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ושופכים צקון לחשם בפני אביהם שבשמים בהערתם על מחילת עונות וגמר חתימה טובה לשנה מתוקה ומבורכת... ואומנם, בערב יום הכיפורים - התעוררה בעיה תמורה: רבינו לא היה מוכן בשום אופן להטריח את זולתו ולבקש מאי מי כי ישאר עם הרבנית ויפסיד את תפילת כל נדרי ושאר תפילות היום הקדוש, איש אף לא הציע לו מיוזמתו להחליפו ולשהות עם הרבנית באותן שעות נכבדות, ולפיכך החליט רבינו לעשות את הצעד המתבקש ביותר לדעתו... הוא החליט להשאיר בבית ולא לעלות לישיבה לתפילת כל נדרי וערבית... הבה ננסה לתאר לעצמנו את המציאות אשר יכולה היתה להיווצר: ראש ישיבת פונבין הגדולה, הרב הנערץ על כל בני הישיבה - אינו מגיע לתפילת כל נדרי בישיבה, וזאת מאחר והוא אינו מוכן להשאיר את רעייתו לבדה - מחד, ואף אינו מוכן להטריח אחרים ולבקש מאי מי שישאר עימה במקומה!!! איזו גדלות נפשו!!! איזו מסירותו!!! "למעשה" - מספר הרב מינקוביץ - "נפתרה הבעיה, שכן אמי הגיעה בריגוע האחרון והגיעה לרבינו כי היא תשאר עם הרבנית והוא יעלה לישיבה לתפילות היום. אולם רבינו מצידו - היה מוכן לוותר על תפילת כל נדרי בישיבה, להחמיץ את ההתעלות הנובעת מתפילות ספוגות הוד של קדושה במחיצת תלמידיו-בניו, ובלבד שלא יותיר את הרבנית לבדה ולא יטריח איש להשאיר עימה!!!". זהו מלאך! ויהי רצון שנוכה ללמוד מאורחותיו ולכבד את נשותינו כאשר ציונו ה' אלקינו.

אמרי שפך

- הרה"ק רבי אברהם יהושע השל מאפטא אומר: אדם צריך להיות ככלי, עם בית קיבול, המקבל ברצון כל מה שבעליו יוצק בו, בין יין בין חומץ.
- הרה"ק רבי אברהם מסוכצ'וב אומר: אילו היו הנרדפים יודעים את הטובה שעושים עימהם הרודפים, היו הם רודפים אחריהם ונושקים שולי גלימותיהם.
- הרה"ק רבי יצחק זליג מסוקולוב אומר: לטכול יסורים - קל יותר מאשר להצדיקם, להשתתף בכאבו של הזולת - קל יותר מלהצדיקו.
- מאמר החכם אומר: היסורים הזמניים הם נר דלוק ביד האדם לדעת מה טיבו עם בוראו.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

והודיע לקיסר על האבן יקרת המציאות, שנתגלגלה בהסח הדעת לידי של העני הלאה. לבסוף פונה הקיסר אל העני, ושואל אותו כמה הוא רוצה בשכרה של האבן. "אדוני המלך", אומר העני, "כלום יכול אני לדעת כמה לבקש בעדה? הרי לא ידעתי שיש ערך לאבן זו, בשעה ששחיתי והגבהתי אותה". אף על פי כן נתן המלך לעני ממון הרבה ונכסים בעד האבן, אם כי לא ידע הלה כלל מה שווייה, ואף קרבו קרבה יתרה והושיבו בסוד שריו ויועציו.

והנמשל - תורתנו הקדושה. לומדיה ומקיימי מצוותיה אינם צריכים כלל לחשב חשבון גודל ערכה ורום חשיבותה, ולפעמים חייבים להסיח דעתם לגמרי מכך, כי רב ערכה מפז ומפנינים יקרה. מצווים הם להרים את האבן הטובה, ללמוד בה ולקיים את הכתוב בה בלא לחשוב כלל על השכר הצפוי להם בעבור זה. כי על כן נאמן הוא הקיסר הגדול, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שלא יקפח שכרה של שום בריה וישלם לו לבעל המציאה שכרו משלם.

(משלי ה"חפץ חיים")

מעשה ביהודי עני ואביון, מטופל בילדים הרבה ומחוסר פרנסה. כל ימיו מתענה ומתלבט בקשיים כדי להשתכר למחייתו ולמחיית אנשי ביתו, ומעולם לא עלה בידו להשיג אפילו כדי פרנסה בצימצום.

פעם אחת היה מהלך ברחוב, ונפשו מרה עליו מאוד, שכן יודע היה שאין בביתו מזון אף לסעודה אחת, ואף ריוח כלשהו לא נראה לעין. והנה, בלכתו כך בראש מורד, הבריק דבר מה לנגדו. משהפנה ראשו, ראה איזה דבר מנצנץ, שבר זכוכית, או חתיכת פח חדש. כמעט גמר בדעתו לעבור משם ולהמשיך בדרכו, אולם אף על פי כן חשב, שמא כדאי לו לסור ולראות מהו הדבר הנוצץ. אולי מטבע הוא, ואפשר יהיה לקנות בו לחם לפי הטף. גחן והרים את הדבר וראה שזו אבן מבריקה בשלל צבעים, אבן גדולה ומלוטשת, שבשעה שמגלגלים אותה ביד, היא מתנוצצת כל פעם בצבע אחר. התחיל הדבר להיות משונה ומוזר בעיניו. פנה והלך ונכנס לחנותו של צורף זהב והראה לו את האבן. משבחן הצורף את האבן, קפץ וקרא, שאוצר כזה עין לא ראתה עדיין, וכי ראויה אבן כזאת לפאר את כתרו של הקיסר. מיד שלח הצורף

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ כלי אוכל כגון צלחות, סכינים ומזלגות שנתלכלכו - מותר לשוטפם לצורך היום, כגון שנשאר לו עדיין סעודה לאכול, אבל לאחר סעודה שלישית אין לשוטפם. וכלי שתייה כגון כוסות וכפיות, שוטפים כל היום, מפני שכל היום ראוי לשתייה אפילו שלא בשעת הסעודה. ואם ברור לו שלא ישתה עוד - אסור להדיחם.
- ✓ אם לאחר שאכל סעודה שלישית רוצה הוא לאכול סעודה נוספת, נכון להחמיר שלא לשטוף את הכלים, מפני שיש אומרים שלא התירו להדיח אלא לצורך שלוש סעודות ולא יותר, ומכל מקום אם אין לו כלים אחרים וזקוק הוא להם לאחר סעודה שלישית - יש לשוטפם.
- ✓ כלי אוכל שמותר לשוטפם לצורך היום, ההיתר הוא אפילו מליל שבת ליום שבת או לסעודה שלישית. ואם יש לו מערכת כלים נוספת, ראוי ונכון להחמיר שלא לשטוף את המלוכלכים כדי שלא לטרוח בשבת טירחה מיותרת, אלא ישתמש בכלים הנקיים. ומכל מקום אם יש לו כלים יקרים מאוד, שמשתמש בהם רק במקרים מיוחדים, הרי זה נחשב כאילו אין לו עוד כלים אחרים, ומותר לשטוף את המלוכלכים.
- ✓ כלים שנתלכלכו ויש חשש של נמלים, זבובים וחרקים אחרים שיימשכו אליהם, וכן כלי כסף שעלולים להתקלקל אם לא יסיר את שאריות האוכל שבהם, מותר לשרותם במים, גם אם אינו מתכוין להשתמש בהם עוד באותו יום.
- ✓ כלים מלוכלכים שקיים חשש שתדבקנה שאריות האוכל בדפנות הכלי, וזה יקשה עליו את ניקוי הכלים במוצאי שבת - מותר לשרותם במים בשבת, כי הרי שריה זו באה רק למנוע שינוי במצב הקיים. אבל אם כבר נדבקו ויבשו שאריות התבשיל בדפנות הכלי, אסור לשרות הכלי במים בשבת, כיון ששריה זו באה להקל על ניקוי הכלי במוצאי היום.
- ✓ אסור להשתמש בצמר פלדה או ספוג, וכן בכל דבר שעשוי מחומר ספוגי לניקוי כלי המטבח, וכן בליפה טבעית או ליפה מלאכותית, דהיינו סיבים שמנקים בהם כלים, אבל מותר להשתמש בליפה העשויה מחומר סינטטי שאינו בולע כלל, אם זיפי הליפה מופרדים זה מזה ואינם צפופים כגון מה שקוראים "ננס".
- ✓ מותר לנקות בקבוק תינוק במברשת שעורתיה עשויות מחומר סינטטי ואינן צפופות זו לזו.
- ✓ מותר לברור סכינים, כפות ומזלגות המעורבים זה בזה לאחר סעודת שבת, ולסדרם כל אחד במקומו הראוי לו, כדי להשתמש בהם בסעודה הבאה, כיון שאין כאן פסולת ואוכל מעורבים זה בזה, שכולם שווים בעיניו.
- ✓ פח שזורקים לתוכו אשפה ויש בו גם דברים שאינם ראויים למאכל בהמה, אסור לטלטלו בשבת כלל, ואם נתמלא הפח, ואין לו מקום אחר לזרוק אשפה נוספת, מותר לטלטלו ולפנות האשפה ממנו לפח האשפה המשותף שבבניין. והוא הדין אם לא נתמלא אבל הוא מעלה צחנה וקשה לסבול את הריח, מותר לפנותו לפח האשפה המשותף, ומותר להחזירו אחר כך לבית, אלא אם כן הוא עשוי מחרס שאז אסור להחזירו אחר שהניחו מידו אלא אם כן נתן בו מים.
- ✓ אסור בשבת לטאטא במטאטא קרקע שאינה מרוצפת, שמא ישווה גומות אבל קרקע מרוצפת מותר לטאטא אותה, ולדעת האשכנזים אסור היה לטאטא אפילו קרקע מרוצפת בזמן שהיו בתים שאינם מרוצפים, ואז גזרו מרוצף משום שאינו מרוצף. אולם בזמננו שכל הבתים מרוצפים מותר גם לאשכנזים לטאטא את הקרקע המרוצפת במטאטא רך.
- ✓ אין לנקות את השטיח לא במברשת ולא במכשיר המיוחד לכך, אף אם איננו מופעל על ידי חשמל, (המכשיר עשוי בצורת גלגל שמסותבב ומכניס את הלכלוך לקופסה שבצידו). ומכל מקום מותר לטאטא את השטיח במטאטא רך ולאסוף את הפסולת שעליו.

(השבת והלכותיה)